

สมรรถนะทางวัฒนธรรมของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาล

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนียะลา

Cultural Competence of Lecturers and Nursing Students in Boromarajonani College of Nursing, Yala

ผุสณีย์ แก้วมณี^{1*}, วานีตา สาเมะ¹, เรวัต คงผาสุข¹ และพัชรินทร์ คมขำ¹

Pootsanee Kaewmanee^{1*}, Waneeta Samoh¹, Rewat Khongpasuk¹ and Patcharin Khomkam¹

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนียะลา^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะทางวัฒนธรรมของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาล และเปรียบเทียบสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนียะลา ศึกษาจากประชากรทั้งหมด คืออาจารย์พยาบาล 28 คน นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2, 3 และชั้นปีที่ 4 จำนวน 189 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม 2 ส่วน คือแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลและแบบประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะทางวัฒนธรรม 5 ด้าน ทดสอบความเชื่อมั่นแบบวัดความรู้ทางวัฒนธรรมโดยหาค่าคูเดอร์-ริชาร์ดสัน 20 ได้เท่ากับ .81 แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะทางวัฒนธรรมเฉพาะ 4 ด้านใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้เท่ากับ .85 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. สมรรถนะทางวัฒนธรรม ของอาจารย์วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนียะลา โดยรวมอยู่ในระดับมีความตระหนักทางวัฒนธรรม ($\mu = 62.43$, $\sigma = 6.37$)

2. สมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนียะลา โดยรวมอยู่ในระดับมีความตระหนักทางวัฒนธรรม เมื่อเปรียบเทียบสมรรถนะทางวัฒนธรรมจำแนกตามชั้นปีพบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะทางวัฒนธรรมสูงสุด ($\mu = 57.29$, $\sigma = 8.51$) รองลงมาคือนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ($\mu = 56.36$, $\sigma = 6.90$) และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ($\mu = 55.19$, $\sigma = 6.37$)

วิทยาลัยควรเตรียมอาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาให้มีสมรรถนะทางวัฒนธรรมในระดับที่สามารถนำไปปฏิบัติงานได้อย่างมั่นใจ ตลอดจนเชื่อมโยงเนื้อหาทางวัฒนธรรมทั้งในการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมนอกหลักสูตร

คำสำคัญ: สมรรถนะทางวัฒนธรรม, อาจารย์, นักศึกษาพยาบาล

*ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: Pootsanee@bcnyala.ac.th เบอร์โทรศัพท์ 089-7384979)

Abstract

The purposes of this descriptive research were to: 1) study the level of a cultural competence among lecturers and nursing students, and 2) compare the cultural competence of nursing students among the second, third, and fourth year of study in Boromarajonani College of Nursing, Yala. All 28 nursing instructors, 189 nursing students in the second, third, and fourth year, were included in the study. The research tool was a two-part questionnaire demographic data, and a self-assessment questionnaire regarding five dimensions of cultural competence. Its reliability was tested using Kuder-Richardson 20, yielding a value of .85. Data were analyzed by frequency, percentage, mean and standard deviation. Results of this study revealed as follow.

1. Overall, the cultural competence of lecturers and nursing students at Boromarajonani College of Nursing in Yala was at the level of cultural awareness ($\mu = 62.43$, $\sigma = 6.37$

2. The fourth year nursing students had the highest average cultural competence ($\mu = 57.29$, $\sigma = 8.51$), followed by the third year ($\mu = 56.36$, $\sigma = 6.90$), and the second year ($\mu = 55.19$, $\sigma = 6.37$), respectively.

The findings of the study suggest that the nursing college should provide cultural competency training for lecturers and for nursing students as well, by integrating cultural content into teaching and learning and extracurricular activities, to promoting cultural competence at a higher level so that they can apply in the work area.

Keywords: Cultural Competence, Nurse Lecturer, Nursing student

บทนำ

พยาบาลเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการให้บริการด้านสุขภาพโดยการให้บริการนั้น จะต้องตอบสนองต่อความต้องการ และคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลของผู้ใช้บริการ รวมทั้งสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของสังคม โดยเฉพาะในปัจจุบันที่เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมซึ่งมีกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น จึงคาดการณ์ได้ว่า จะมีผู้ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเข้ารับบริการในสถานบริการสุขภาพเพิ่มขึ้นเช่นกัน (Thanirat, Patpol, Wongyai, & Sanstawumpas, 2016) พยาบาลเป็นหนึ่งในบุคลากรทางด้านสาธารณสุขและเป็นวิชาชีพที่ปฏิบัติงานโดยตรงต่อชีวิต สุขภาพ และอนามัยของประชาชน หากพยาบาลไม่มีความตระหนักและความรู้เรื่องวัฒนธรรมของผู้รับบริการย่อมนำไปสู่ปัญหาความเข้าใจผิดหรือความขัดแย้งด้านความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและการปฏิบัติระหว่างพยาบาลและผู้รับบริการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานจากโรคและสุขภาพของผู้รับบริการ (Giger, & Davidhazar, 2002) พยาบาลจึงต้องมีความไวเชิงวัฒนธรรมและจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้เกี่ยวกับความแตกต่างทางวัฒนธรรมของคนในสังคม เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้ โดยไม่เลือกปฏิบัติแก่ผู้รับบริการที่มีความแตกต่างจากตน ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติศาสนาและความเชื่อ

การศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรพยาบาลให้สามารถให้บริการสุขภาพกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคมอย่างต่อเนื่อง รวมถึงเป็นองค์รวมทั้งทางกายภาพ จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณตั้งแต่ก่อนเกิดจนตาย การพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตจึงเน้นที่ความสามารถปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์แก่ผู้ใช้บริการทุกกลุ่มวัยได้อย่างเหมาะสมกับบริบททางสังคม วัฒนธรรมของผู้ใช้บริการ สามารถใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้มีความรู้ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบททางสังคม ดำรงส่งเสริมค่านิยมและวัฒนธรรมของชาติ รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตชุมชน มีวิจรณ์ญาณในการเลือกรับวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีบุคลิกภาพน่าเชื่อถือ เป็นตัวอย่างที่ดีด้านสุขภาพ แสดงออกอย่างเหมาะสมกับบุคคล กาลเทศะ มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความรู้และทักษะในการติดต่อสื่อสาร ประสานงานอย่างเหมาะสม เป็นต้น คุณลักษณะดังกล่าวจำเป็นต้องพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะทางวัฒนธรรม เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในวิถีชีวิตของผู้รับบริการที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และบริบทความเป็นอยู่ รวมถึงต้องตระหนักถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม จะได้เกิดความเข้าใจกันทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการ (Thailand Nursing and Midwifery Council, 2009) พยาบาลที่มีสมรรถนะทางวัฒนธรรม จึงสามารถปฏิบัติการพยาบาลที่สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมของผู้ใช้บริการ ช่วยลดความขัดแย้งและความไม่เท่าเทียมกันของการให้บริการ (Starr, 2009 & Carey, 2011)

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประชาชนในพื้นที่มีเชื้อชาติ ความเชื่อ ศาสนาที่แตกต่างกัน สถาบันการศึกษาพยาบาลจึงต้องตระหนักถึงความสำคัญที่แตกต่างทางด้านศาสนา วัฒนธรรม และความต้องการของประชาชน นำมาบูรณาการเข้ากับการจัดการศึกษาตามที่หลักสูตรกำหนด จึงจะสามารถผลิตบัณฑิตพยาบาลที่ปฏิบัติงานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของชุมชน (Janpetch, Sompongtham, & Aneksuk, 2012) การผลิตบัณฑิตพยาบาลเพื่อออกไปปฏิบัติงานทั่วทุกภาคของประเทศซึ่งในแต่ละพื้นที่มีวัฒนธรรมที่หลากหลายแตกต่างกันไป พยาบาลจึงจำเป็นต้องมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม ซึ่งการพัฒนาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของพยาบาลควรเริ่มตั้งแต่เป็นนักศึกษาพยาบาล และพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนสำเร็จเป็นพยาบาลวิชาชีพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาล เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล และนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้ใช้บริการ ช่วยให้อาจารย์และนักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการมีสมรรถนะทางวัฒนธรรมทางการพยาบาลต่อไป

วัตถุประสงค์วิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะทางวัฒนธรรมของอาจารย์พยาบาล และนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา จำแนกตามชั้นปี

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของอาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา โดยใช้กรอบแนวคิดการดูแลสุขภาพที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของ Campinha - Bacote (1999) ดังนี้ สมรรถนะทางวัฒนธรรมเป็นกระบวนการให้บริการทางสุขภาพอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพภายใต้บริบทความหลากหลายทางวัฒนธรรมของบุคคล มีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ 1) ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม (Cultural Knowledge) 2) การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม (Cultural Awareness) 3) ทักษะทางวัฒนธรรม (Cultural Skill) 4) การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่ต่างวัฒนธรรม (Cultural Encounter) และ 5) ความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม (Cultural Desire) ซึ่งกรอบแนวคิดนี้เป็นกระบวนการที่แสดงถึงการเชื่อมโยงกันของสมรรถนะทางวัฒนธรรมในแต่ละด้าน โดยอาจารย์ และนักศึกษาพยาบาลแต่ละคนอาจต้องการการพัฒนาสมรรถนะในด้านที่ต่างกัน ดังนั้นหากนำกรอบแนวคิดนี้มาใช้ในการศึกษาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของอาจารย์และนักศึกษา ก็จะช่วยให้เข้าใจถึงความต้องการพัฒนาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของผู้ให้บริการ ในการศึกษาถึงวัฒนธรรมที่หลากหลายของผู้ใช้บริการ

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ อาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา ปีการศึกษา 2559 แบ่งเป็นอาจารย์พยาบาล จำนวน 28 คน นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 จำนวน 59 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 71 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 59 คน รวมจำนวน 189 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลแบ่งเป็น 2 ฉบับ คือ

1.1 สำหรับนักศึกษาประกอบด้วยระดับชั้นปี อายุ เพศ ศาสนา ภูมิลำเนา การเรียน/อบรม/ประชุมเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม การมีเพื่อนต่างวัฒนธรรม กลุ่มเพื่อนหรือผู้ใช้บริการที่เคยดูแล การมีประเด็นข้อขัดแย้งด้านการอยู่ร่วมกับเพื่อนต่างวัฒนธรรม การมีประเด็นข้อขัดแย้งด้านการพยาบาลผู้ใช้บริการต่างวัฒนธรรม

1.2 สำหรับอาจารย์พยาบาลประกอบด้วยอายุ เพศ ศาสนา ภูมิลำเนา ประสบการณ์การทำงาน การอบรม/ประชุม/สัมมนาเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม การมีเพื่อนต่างวัฒนธรรม กลุ่มผู้ใช้บริการที่เคยดูแล การมีประเด็นข้อขัดแย้งด้านการดูแลนักศึกษาต่างวัฒนธรรม การมีประเด็นข้อขัดแย้งด้านการพยาบาลผู้ใช้บริการต่างวัฒนธรรม

ส่วนที่ 2 แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามของ Jirarode (2015) ที่ประยุกต์ใช้จากแบบวัดสมรรถนะการดูแลสุขภาพด้านวัฒนธรรม (IAPCC-R) ของ Campinha-Bacote (1999) ซึ่งดัดแปลงและแปลโดย Songwathana, Siriphan, Chindanurak, & Sadhitwithayan, (2009) โดยแบบประเมินมี 2 ส่วนคือ 1) แบบวัดความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม 20 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือกข้อละ

1 คะแนน (คะแนนเต็ม 20 คะแนน) และ 2) แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะทางวัฒนธรรมประเมินสมรรถนะเฉพาะ 4 ด้าน คือ 1) ด้านการตระหนักรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม 4 ข้อ (คะแนนเต็ม 16 คะแนน) 2) ด้านทักษะเกี่ยวกับวัฒนธรรม 6 ข้อ (คะแนนเต็ม 24 คะแนน) 3) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่ต่างวัฒนธรรม 3 ข้อ (คะแนนเต็ม 12 คะแนน) และ 4) ด้านความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม 3 ข้อ (คะแนนเต็ม 12 คะแนน) รวมทั้งหมด 16 ข้อ (คะแนนเต็ม 64 คะแนน) ใช้มาตรวัดแบบลิเกิร์ต ระดับ 1-4 คะแนน การแปลผล การประเมินสมรรถนะทางวัฒนธรรมใช้การรวมคะแนนจากแบบวัดความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและแบบประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะทางวัฒนธรรม 4 ด้าน คะแนนเต็มรวม 84 คะแนน แบ่งคะแนนออกเป็น 4 ช่วง โดยมีเกณฑ์ในการแปลผลดังนี้ (Srisatidnarakul, 2012)

คะแนน 16 – 42 หมายถึง ไม่มีสมรรถนะทางวัฒนธรรม

คะแนน 43 – 62 หมายถึง มีความตระหนักทางวัฒนธรรม

คะแนน 63 – 76 หมายถึง มีสมรรถนะทางวัฒนธรรม

คะแนน 77 – 84 หมายถึง ใช้สมรรถนะทางวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนการแปลผลคะแนนสมรรถนะทางวัฒนธรรมรายด้านทั้ง 5 ด้าน โดยใช้เกณฑ์อันตรภาคชั้น (Srisatidnarakul, 2012) และคะแนนที่ได้มาแบ่งเป็น 3 ระดับคือ ต่ำ ปานกลาง และสูง ดังนี้

สมรรถนะทางวัฒนธรรม	คะแนนจริง	ระดับต่ำ	ระดับปานกลาง	ระดับสูง
1. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	0-20	0 - 6.67	6.68 - 13.34	13.35 - 20
2. การตระหนักทางวัฒนธรรม	4-16	4 - 8.33	8.34 - 12.66	12.67 - 16
3. ทักษะทางวัฒนธรรม	6-24	6 - 12.33	12.34 - 18.66	18.67 - 24
4. การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่ต่างวัฒนธรรม	3-12	3 - 6.33	6.34 - 9.66	9.67 - 12
5. ความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม	3-12	3 - 6.33	6.34 - 9.66	9.67 - 12

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ขออนุญาตใช้เครื่องมือของ Jirarode (2015) ไม่ได้มีการดัดแปลง จึงไม่ได้นำไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาซ้ำ และทดสอบความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมด้วยค่าคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (KR-20) ได้เท่ากับ .81 แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะทางวัฒนธรรมเฉพาะ 4 ด้าน ใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้เท่ากับ .85

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยพบกลุ่มเป้าหมายเพื่อขอความร่วมมือและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย การพิทักษ์สิทธิ์เมื่อกลุ่มเป้าหมายยินดียินยอมเข้าร่วมการวิจัยให้ลงนามในเอกสารยินยอมให้ความร่วมมือในการวิจัย

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบประเมินตนเอง เกี่ยวกับสมรรถนะด้านวัฒนธรรมทางการพยาบาลให้กลุ่มเป้าหมาย ใช้เวลาตอบประมาณ 40 นาที และเก็บคืนโดยได้รับแบบสอบถามคืนจากนักศึกษาจำนวน 189 ฉบับ จากทั้งหมด 204 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.65 อาจารย์ จำนวน 28 ฉบับ จากทั้งหมด 35 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80

3. ผู้วิจัยเก็บแบบประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะด้านวัฒนธรรมทางการพยาบาล ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบประเมิน เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด
2. วิเคราะห์ระดับสมรรถนะทางวัฒนธรรมของอาจารย์ และนักศึกษาพยาบาล โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะทางวัฒนธรรมจำแนกตามชั้นปี โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จริยธรรมวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนียะลา ตามเอกสารหมายเลข BCNY 024/2559

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 1 จำนวนร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของอาจารย์พยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนียะลา (N=28)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	2	7.14
หญิง	26	92.86
อายุ ($M=43.64$, $SD=9.71$, $Max=59$, $Min=27$)		
21-30 ปี	2	7.14
31-40 ปี	6	21.43
41-50 ปี	12	42.86
51-60 ปี	8	28.57
ศาสนา		
พุทธ	18	64.29
อิสลาม	10	35.71
จังหวัดที่เกิดและเติบโต		
ยะลา ปัตตานี นราธิวาส	24	85.71
อื่น ๆ	4	14.29

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์การทำงาน (ปี)		
(M=19.54, SD=11.09, Max=38, Min=3)		
1-5	6	21.43
6-10	2	7.14
11-15	2	7.14
16-20	4	14.29
21-25	6	21.43
26-30	2	7.14
31-35	4	14.29
36-40	2	7.14
การเข้าอบรม/ประชุม/สัมมนาถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม		
ไม่เคยเข้าร่วม	9	32.15
เคยเข้าร่วม	17	60.71
ไม่แน่ใจ	2	7.14
มีเพื่อนหรือเพื่อนร่วมงานต่างวัฒนธรรม*		
ไม่มี	0	0
มี	28	100.00
ต่างศาสนา	28	100.00
ต่างความเชื่อ	19	67.86
ต่างเชื้อชาติ	14	50.00
ต่างภูมิภาค	19	67.86
ต่างภาษา	13	46.43
กลุ่มนักศึกษาและผู้ให้บริการที่เคยดูแล*		
ชาวไทยพุทธ	28	100.00
ชาวไทยอิสลาม	26	92.86
ชาวไทยมุสลิม	28	100.00
ชาวเขา	3	10.71
ชาวไทยเชื้อสายจีน	22	78.57
ชาวพม่า	9	32.14
อื่น ๆ	2	7.14

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์ตรงเกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ใช้บริการต่างวัฒนธรรม		
ไม่มี	0	0
มี	28	100.00
ประเด็นข้อขัดแย้งด้านการดูแลนักศึกษาต่างวัฒนธรรม		
ไม่มี	16	57.14
มี	12	42.86
ประเด็นข้อขัดแย้งด้านการพยาบาลผู้ใช้บริการต่างวัฒนธรรม		
ไม่มี	21	75.00
มี	7	25.00

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 1 พบว่า อาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็น ร้อยละ 92.86 มีอายุเฉลี่ย 43 ปี ($M=43.64$, $SD=9.71$) อยู่ในช่วงระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 42.86 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 64.29 เกิดและเติบโตในจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส ร้อยละ 85.71 ประสบการณ์การทำงานส่วนใหญ่อยู่ในช่วงระหว่าง 1-5 ปี และ 21-25 ปี ร้อยละ 21.43 เคยเข้าอบรม/ประชุม/สัมมนาถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม ร้อยละ 60.71 ทุกคนมีเพื่อนหรือเพื่อนร่วมงานต่างวัฒนธรรม ทุกคนมีประสบการณ์ดูแลนักศึกษาผู้ใช้บริการชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และผู้ใช้บริการต่างวัฒนธรรม มากกว่าครึ่งหนึ่งไม่มีประเด็นข้อขัดแย้งด้านการดูแลนักศึกษาต่างวัฒนธรรม ร้อยละ 57.14 และไม่มีประเด็นข้อขัดแย้งด้านการพยาบาลผู้ใช้บริการต่างวัฒนธรรม ร้อยละ 75

ตาราง 2 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนียะลา ชั้นปีที่ 2 (N=59) ชั้นปีที่ 3 (N=71) และชั้นปีที่ 4 (N=59)

ข้อมูลทั่วไป	ชั้นปีที่ 2		ชั้นปีที่ 3		ชั้นปีที่ 4	
	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน
อายุ						
19-22 ปี	36	61.00	39	55.00	36	61.00
23 ปีขึ้นไป	23	39.00	32	45.00	23	39.00
เพศ						
ชาย	6	10.20	8	11.26	8	13.55
หญิง	53	89.80	66	88.74	51	86.45

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป จำนวน	ชั้นปีที่ 2		ชั้นปีที่ 3		ชั้นปีที่ 4	
	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน
ศาสนา						
พุทธ	8	13.55	28	39.43	26	44.06
อิสลาม	51	86.45	44	60.57	33	55.94
จังหวัดที่เกิดและเติบโต						
ยะลาปัตตานีนราธิวาส	46	77.97	44	61.97	31	52.54
อื่น ๆ	13	22.03	27	38.03	28	47.46
การเรียนรู้/อบรม/ประชุมถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม						
ไม่เคยเข้าร่วม	11	18.64	21	29.57	11	18.64
เคยเข้าร่วม	39	66.10	38	53.52	39	66.10
ไม่แน่ใจ	9	15.26	12	16.91	9	15.26
มีเพื่อนต่างวัฒนธรรม*						
ไม่มี	0	0	0	0	0	0
มี	59	100.00	71	100.00	59	100.00
ต่างศาสนา	59	100.00	71	100.00	59	100.00
ต่างความเชื่อ	36	61.01	41	57.74	42	71.18
ต่างเชื้อชาติ	18	30.50	15	21.12	14	23.72
ต่างภูมิภาค	42	71.18	59	83.09	53	89.83
ต่างภาษา	22	37.28	25	35.21	23	39.00
กลุ่มผู้ใช้บริการที่เคยดูแล*						
ชาวไทยพุทธ	59	100.00	70	98.59	59	100.00
ชาวไทยอิสลาม	18	30.50	26	36.61	36	61.00
ชาวไทยมุสลิม	48	81.35	69	97.18	53	89.83
ชาวเขา	3	5.08	4	5.63	5	8.47
ชาวไทยเชื้อสายจีน	12	20.33	28	39.43	27	45.76
ชาวพม่า	10	16.94	26	36.61	37	62.71
อื่น ๆ	-	-	2	2.81	-	-

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป จำนวน	ชั้นปีที่ 2		ชั้นปีที่ 3		ชั้นปีที่ 4	
	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน
ประสบการณ์ตรงเกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ใช้บริการต่างวัฒนธรรม						
ไม่มี	51	86.44	30	42.25	34	42.38
มี	8	13.56	41	57.74	25	57.62
ประเด็นข้อขัดแย้งด้านการพยาบาลผู้ใช้บริการต่างวัฒนธรรม						
ไม่มี	54	91.52	69	97.18	54	91.52
มี	5	8.48	2	2.81	5	8.48

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 2 พบว่า นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 19 -22 ปี ชั้นปีที่ 2 และ 4 ร้อยละ 61 ชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 55 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 89.80 ชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 86.45 และชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 88.74 มากกว่าครึ่งหนึ่งนับถือศาสนาอิสลามชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 86.45 ชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 60.57 และชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 55.94 ส่วนใหญ่เกิดและเติบโตในจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส ชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 77.97 ชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 61.97 และชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 52.54 มากกว่าครึ่งหนึ่งได้เรียน/อบรม/ประชุมถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 66.10 ชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 53.52 และชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 66.10 ทุกคนมีเพื่อนต่างวัฒนธรรม และเกือบทั้งหมดไม่มีประเด็นข้อขัดแย้งด้านการพยาบาลผู้ใช้บริการต่างวัฒนธรรม ชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 91.52 ชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 97.18 และชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 91.52

2. สมรรถนะทางวัฒนธรรมของอาจารย์พยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนียะลา

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสมรรถนะทางวัฒนธรรมของอาจารย์พยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนียะลา โดยรวมและรายด้าน (N= 28)

สมรรถนะทางวัฒนธรรม	คะแนนจริง	μ	σ	ระดับ
1. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	0-20	9.82	1.39	ปานกลาง
2. การตระหนักทางวัฒนธรรม	4-16	12.68	1.33	สูง
3. ทักษะทางวัฒนธรรม	6-24	18.79	2.48	สูง
4. การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่ต่างวัฒนธรรม	3-12	10.54	2.30	สูง
5. ความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม	3-12	10.61	1.62	สูง
โดยรวม	16-84	62.43	6.37	มีความตระหนักทางวัฒนธรรม

จากตาราง 3 พบว่า สมรรถนะทางวัฒนธรรมของอาจารย์พยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนียะลา อยู่ในระดับมีความตระหนักทางวัฒนธรรม ($\mu = 62.43$, $\sigma = 6.37$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีสมรรถนะทางวัฒนธรรม 4 ด้าน อยู่ในระดับสูง ได้แก่ด้านการตระหนักทางวัฒนธรรม ($\mu = 12.68$, $\sigma = 1.33$) ด้านทักษะทางวัฒนธรรม ($\mu = 18.79$, $\sigma = 2.48$) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่ต่างวัฒนธรรม และด้านความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม ($\mu = 10.61$, $\sigma = 1.62$) ส่วนด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ($\mu = 9.82$, $\sigma = 1.39$) อยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนียะลา

ตาราง 4 เปรียบเทียบสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนียะลา จำแนกตามชั้นปี (N=189)

สมรรถนะทางวัฒนธรรม	คะแนนจริง	ปีที่ 2 (n=59)		ปีที่ 3 (n=71)		ปีที่ 4 (n=59)	
		μ	σ	μ	σ	μ	σ
1. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	0-20	8.53	2.93	8.91	3.07	8.68	2.43
2. การตระหนักทางวัฒนธรรม	4-16	11.53	1.73	11.68	1.79	12.08	1.99
3. ทักษะทางวัฒนธรรม	6-24	17.14	2.66	17.14	2.66	17.41	3.21
4. การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่ต่างวัฒนธรรม	3-12	9.08	1.78	9.08	1.78	9.39	1.40
5. ความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม	3-12	9.54	1.86	9.54	1.86	9.73	2.02
โดยรวม	16-84	55.19	6.37	56.36	6.90	57.29	8.51

จากตาราง 4 พบว่า นักศึกษาพยาบาลทั้งหมดมีสมรรถนะทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับมีความตระหนักทางวัฒนธรรม โดยนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 มีสมรรถนะทางวัฒนธรรมสูงที่สุด ($\mu = 57.29$, $\sigma = 8.51$) รองลงมาคือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ($\mu = 56.36$, $\sigma = 6.90$) และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ($\mu = 55.19$, $\sigma = 6.37$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. สมรรถนะทางวัฒนธรรมของอาจารย์พยาบาลโดยรวม อยู่ในระดับมีความตระหนักทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับที่ Jirarode (2015) ศึกษาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของอาจารย์พยาบาล พบว่าอาจารย์พยาบาลทั้งที่มีประสบการณ์ตรงในการดูแลผู้ให้บริการที่มีความต่างทางวัฒนธรรม และที่ไม่มีประสบการณ์ตรงในการดูแลผู้ให้บริการที่มีความต่างทางวัฒนธรรมมีระดับสมรรถนะทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับมีความตระหนักถึงสมรรถนะทางวัฒนธรรม ดังการศึกษาของ Hirunchunha, Sangchan, Songwathana, & Petpichetchian

(2009) ศึกษาการรับรู้สมรรถนะทางวัฒนธรรมของอาจารย์พยาบาล พบว่า อาจารย์พยาบาลร้อยละ 58.8 มีระดับการรับรู้สมรรถนะทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม รองลงมาร้อยละ 41.2 อยู่ในระดับมีความตระหนักทางวัฒนธรรม อภิปรายได้ว่า การที่อาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในสามจังหวัดชายแดนใต้ (ร้อยละ 85.71) มีเพื่อนหรือเพื่อนร่วมงานต่างวัฒนธรรม (ร้อยละ 100) ทำให้เกิดการเรียนรู้ และประสบการณ์การอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมมาจากครอบครัว และการใช้ชีวิตในสังคมดังที่ Phromsa-ad (2010) พบว่า การมีภูมิลำเนาอยู่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกิดการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยมีความเข้าใจในลักษณะของพื้นที่ หลักศาสนา และวัฒนธรรม

สมรรถนะทางวัฒนธรรมของอาจารย์พยาบาล จำแนกรายด้านพบว่า อยู่ในระดับสูง 4 ด้าน คือ ด้านการตระหนักทางวัฒนธรรม ด้านทักษะทางวัฒนธรรม ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่ต่างวัฒนธรรม และด้านความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม ส่วนด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการศึกษารายด้านสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า เนื่องจากความรู้ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องด้านสุขภาพค่อนข้างกว้าง มิได้เจาะจงเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และไม่มีขอบเขตความรู้ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพไม่ได้กำหนดไว้แคในตำรา ต้องอาศัยการเรียนรู้จากผู้รู้ ผู้นำศาสนา และประสบการณ์ในการอยู่ร่วมกัน จึงทำให้อาจารย์พยาบาลมีสมรรถนะในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับที่ Phromsa-ad (2010) ศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการที่จะได้มาซึ่งความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม การเข้าใจลักษณะเฉพาะทางด้านร่างกาย ชีวิตวิทยา และสรีรวิทยาที่มีความแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ จำเป็นต้องอาศัยความรู้และการเรียนรู้ และสอดคล้องกับการศึกษาของ leamwuthiwattana, & Siriphan (2017) ที่กล่าวว่าผู้ให้บริการทางสุขภาพ จะสามารถมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อความเชื่อ และค่านิยมเรื่องสุขภาพ ในมุมมองของผู้รับบริการที่มีความแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ได้อย่างถ่องแท้ นั้น อาจต้องเกิดขึ้นจากการถ่ายทอดประสบการณ์ของบุคคลอื่นจากประสบการณ์ทำงานโดยตรง หรือจากการศึกษาทดลอง รวมถึงการวิเคราะห์และสังเคราะห์โดยผ่านประสบการณ์ในแต่ละช่วงวัย

1.2 ด้านการตระหนักทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูง เนื่องจากลักษณะการทำงานของอาจารย์พยาบาล มีทั้งการสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ทำให้ได้ใกล้ชิดกับนักศึกษาและผู้ใช้บริการ ทำให้มีโอกาสได้เรียนรู้ และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ในการสอนนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาลจะเน้นย้ำถึงการเรียนรู้ที่จะทำความเข้าใจผู้ใช้บริการ เคารพให้เกียรติยอมรับความแตกต่างในแบบที่เขา เป็นดูแลอย่างสอดคล้องกับบริบท และวิถีชีวิต ปฏิบัติการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ สอดคล้องกับที่ Hirunchunha, Sangchan, Songwathana, & Petpichetchian (2009) พบว่า การที่กลุ่มตัวอย่างอาจารย์พยาบาลต้องเน้นให้นักศึกษาพยาบาลปฏิบัติการพยาบาลด้วยคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ยอมรับความแตกต่างทางความเชื่อของผู้ใช้บริการ และปฏิบัติการพยาบาลบนพื้นฐานจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ทำให้กลุ่มตัวอย่างตระหนักถึงการดูแลผู้ใช้บริการที่มีความหลากหลายวัฒนธรรม

1.3 ด้านทักษะทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์พยาบาลเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เคยดูแลกลุ่มนักศึกษาและผู้ใช้บริการต่างวัฒนธรรม ซึ่งอาจารย์พยาบาลทุกคนมีประสบการณ์ในการดูแลนักศึกษาและผู้ใช้บริการต่างวัฒนธรรม สอดคล้องกับที่ Leekamnerdthai, & Cheevakasemsook (2015) กล่าวว่า ทักษะทางวัฒนธรรมของพยาบาลวิชาชีพ ที่เกิดจากการรวบรวมข้อมูลของผู้ใช้บริการที่ต่างวัฒนธรรมเป็นกิจกรรมที่พยาบาลวิชาชีพต้องปฏิบัติประจำต่อผู้ใช้บริการ

1.4 ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่ต่างวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เพราะลักษณะงานของอาจารย์พยาบาลต้องปฏิบัติงานทั้งกับนักศึกษา และผู้ใช้บริการ อาจารย์พยาบาลจะต้องทำการสื่อสารกับนักศึกษา ผู้ปกครองผู้ใช้บริการ และญาติในทุก ๆ วัน ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม (ค่าเฉลี่ยประสบการณ์ทำงาน 19.54 ปี) ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน อาจารย์พยาบาลจึงต้องพยายามที่จะเลือกใช้การสื่อสารที่ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ และเป็นตัวอย่างแก่นักศึกษา จึงทำให้การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่ต่างวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูงสอดคล้องกับการศึกษาของ Phromsa-ad (2010) ที่พบว่า การปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการต่างวัฒนธรรมของพยาบาลวิชาชีพในสามจังหวัดชายแดนใต้อยู่ในระดับดี เนื่องจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการเป็นกิจกรรมที่พยาบาลจะต้องกระทำสื่อสารกับผู้ใช้บริการทุก ๆ เวร ทุกวัน อย่างต่อเนื่องเกินกว่า 10 ปี (ค่าเฉลี่ยประสบการณ์ทำงาน 16.63 ปี) จึงทำให้สมรรถนะเชิงวัฒนธรรมด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้รับบริการต่างวัฒนธรรมของพยาบาลวิชาชีพ อยู่ในระดับสูง

1.5 ด้านความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าอาจารย์พยาบาลมีความปรารถนาในการพัฒนาตนเอง ให้สามารถปฏิบัติงานในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้โดยไม่เลือกปฏิบัติ เพราะหากอาจารย์พยาบาลขาดสมรรถนะทางวัฒนธรรมอาจส่งผลกระทบต่อให้บริการได้ Jirarode (2015) สอดคล้องกับ leamwuthiwattana, & Siriphan (2017) พบว่า พยาบาลวิชาชีพแผนกสูติกรรมมีความปรารถนาที่จะให้บริการด้วยความจริงใจ และต่อเนื่อง ไม่รังเกียจ มีความเต็มใจอย่างยิ่งที่จะดูแลผู้รับบริการที่มีวัฒนธรรมหลากหลาย รวมทั้งเชื่อว่าจะสามารถพัฒนาสมรรถนะทางวัฒนธรรมได้อย่างแน่นอน เพราะรู้ว่าเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ จะต้องทำให้เกิดให้ได้และการศึกษาของ Leekamnerdthai, & Cheevakasemsook (2015) ที่พบว่า พยาบาลวิชาชีพมีความต้องการการพัฒนาความสามารถเชิงวัฒนธรรม และพร้อมในการให้การดูแลผู้ใช้บริการต่างวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก

2. สมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล โดยรวมอยู่ในระดับมีความตระหนักทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับการศึกษาของ Hirunchunha, Sangchan, Songwathana, & Petpichetchian (2009) ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้สมรรถนะทางวัฒนธรรม โดยรวมของนักศึกษาอยู่ในระดับการมีความตระหนักทางวัฒนธรรมอธิบายได้ว่า เป็นเพราะนักศึกษาที่เข้าศึกษาที่วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา มาจากทุกภูมิภาคของประเทศไทยทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และปรับตัว เพื่อที่จะอยู่ร่วมกับเพื่อนที่มีวัฒนธรรมต่างกับตนเองได้อย่างมีความสุข เมื่อเปรียบเทียบสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล จำแนกตามชั้นปี พบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 มีสมรรถนะทางวัฒนธรรมสูงที่สุด รองลงมาคือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 2 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ผ่านประสบการณ์ของการเรียนภาคทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติทั้งในคลินิกและในชุมชนมากกว่า มีประสบการณ์การดูแลผู้ใช้บริการต่างวัฒนธรรม ได้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับบุคคลต่างวัฒนธรรมมากกว่า จึงทำให้มีสมรรถนะทาง

วัฒนธรรมสูงที่สุด สอดคล้องกับที่ Siriphan, Tohkani, & Tohkani (2008) ศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลระหว่าง นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และ 4 ของนักศึกษาพยาบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้ พบว่า สมรรถนะทาง วัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 สูงกว่านักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 เช่นเดียวกับที่ Jirarode (2015) ศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนสมรรถนะทางวัฒนธรรม โดยรวมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 สูงกว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3

สมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาลเปรียบเทียบตามชั้นปี จำแนกตามรายด้าน พบว่า 3 ด้าน ที่อยู่ในระดับสูงทั้ง 3 ชั้นปี คือ ด้านทักษะทางวัฒนธรรม ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่ต่างวัฒนธรรม และ ด้านความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม มี 1 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2 ชั้นปี (ชั้นปีที่ 2 และชั้น ปีที่ 3) และอยู่ในระดับสูง 1 ชั้นปี (ชั้นปีที่ 4) คือด้านการตระหนักทางวัฒนธรรม ส่วนด้านความรู้เกี่ยวกับ วัฒนธรรมอยู่ในระดับพอใช้ทุกชั้นปี ซึ่งผลการศึกษารายด้านสามารถอภิปรายได้ดังนี้

2.1 ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมอยู่ในระดับพอใช้ โดยนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ย สูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากความรู้ทางวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่ลึกซึ้งละเอียดอ่อน และมีความหลากหลาย การที่จะ เรียนรู้และเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งนั้นต้องใช้เวลาและการเปิดใจกว้าง แต่สำหรับการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร พยาบาลศาสตรบัณฑิตนั้น เป็นการเรียนรู้ในภาพกว้าง ๆ เปิดมุมมองทางวัฒนธรรม ไม่ได้เน้นรายละเอียด เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิถีทางวัฒนธรรม เนื้อหาในรายวิชาและการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องพยาธิ ศภาพโรค การเจ็บป่วย และการพยาบาล ดังที่ Hirunchunha, Sangchan, Songwathana, & Petpichetchian (2009) พบว่า การรับรู้สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 และ 4 มีคะแนน เฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะการจัดการเรียนการสอนยังขาดเนื้อหาการสอนรายละเอียดที่ทำให้ เรียนรู้เกี่ยวกับความเชื่อ ค่านิยม หรือแบบแผนการดำเนินชีวิตที่สัมพันธ์กับการดูแลสุขภาพของผู้ใช้บริการอย่าง ชัดเจน การเรียนส่วนใหญ่มักเน้นเกี่ยวกับโรค พยาธิสภาพ อาการ และอาการแสดง

2.2 ด้านการตระหนักทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 อยู่ในระดับสูง นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 และ 3 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะวัฒนธรรมมีความหลากหลายละเอียดอ่อนและมากมาย ทั้งความคิด ความเชื่อ วิถีปฏิบัติต่าง ๆ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 และ 3 จึงอาจรับรู้ว่าการที่จะสามารถรับรู้ เข้าใจความรู้สึกความคิดความเชื่อ และแบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้ใช้บริการที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เป็นเรื่องใหญ่ ส่วนนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ผ่านประสบการณ์ของการเรียน และการฝึกปฏิบัติทั้งในคลินิก และในชุมชนมีประสบการณ์การดูแลกลุ่มผู้ใช้บริการต่างวัฒนธรรม ทำให้เข้าใจและรับรู้เกี่ยวกับความคิดความ เชื่อความรู้สึกของผู้อื่นได้ดีขึ้น สอดคล้องกับที่ Leekamnerdthai, & Cheevakasemsook (2015) กล่าวว่า พยาบาลวิชาชีพยังมีโอกาสดูแลผู้ป่วยต่างวัฒนธรรมยาวนานเท่าไร ก็จะทำให้พยาบาลวิชาชีพได้ตรวจสอบตนเอง ต่อวัฒนธรรมของผู้ป่วยมากขึ้นเท่านั้น และส่งผลให้เกิดความตระหนักทางวัฒนธรรมมากขึ้นตามลำดับ

2.3 ด้านทักษะทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง โดยนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ย สูงสุด อภิปรายได้ว่า อาจเป็นเพราะนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 มีประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและ การฝึกปฏิบัติพยาบาลทั้งในโรงพยาบาลและชุมชน เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นทั้งภายในวิทยาลัยและสหวิชาชีพ ในขณะที่นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 และ 3 มีประสบการณ์เหล่านี้น้อยกว่าตามลำดับ เช่นเดียวกับที่ SagentSedlag, & Martsof (2004) cited in Mansiri (2014) กล่าวว่า นักศึกษาพยาบาลที่มีประสบการณ์

ในการดูแลผู้รับบริการต่างวัฒนธรรมได้มีโอกาสสัมผัส เรียนรู้ผู้ป่วยจริงบนคลินิกและชุมชน มากกว่านักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์ในการดูแลผู้รับบริการต่างวัฒนธรรม สอดคล้องกับที่ Siriphan, & Songwatna (2015) กล่าวว่า การจัดให้มีประสบการณ์ภาคสนาม (Field Experience) ที่แตกต่างกันทั้งในโรงพยาบาลคลินิก สถานบริการทั้งในชุมชนและนอกชุมชน การจัดกิจกรรมให้นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับผู้ให้บริการต่างวัฒนธรรม ดังกล่าว จะช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการประเมินความแตกต่างทางวัฒนธรรม และเรียนรู้เกี่ยวกับทัศนคติของบุคคลและกลุ่มที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

2.4 ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่ต่างวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูง โดยนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด อภิปรายได้ว่า เป็นเพราะนักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ในแต่ละชั้นปี มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ เกิดและเติบโตในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทำให้มีการเรียนรู้และปรับตัว ดังที่ Phromsa-ad (2010) ศึกษาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของพยาบาลในการบริการสุขภาพในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เกิดและเติบโตในพื้นที่ ทำให้มีการปรับตัวและเรียนรู้ความเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไปในสังคม และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 มีประสบการณ์ในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างวัฒนธรรมมากกว่าชั้นปีอื่น ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์สามารถเลือกประยุกต์ใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสมเพื่อให้ได้รับการตอบสนองที่เหมาะสม ทั้งจากเพื่อนและผู้ให้บริการสามารถที่จะดูแลผู้ให้บริการหรืออยู่ร่วมกับบุคคลที่มีความต่างวัฒนธรรมได้

2.5 ด้านความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูง โดยคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 สูงที่สุด อภิปรายได้ว่า นักศึกษาพยาบาลมีความปรารถนามุ่งมั่นตั้งใจในการที่จะพัฒนาตนเองทางวัฒนธรรม เพื่อที่จะปฏิบัติงานดูแลผู้ให้บริการหรืออยู่ร่วมกับเพื่อนที่มีความต่างวัฒนธรรม โดยเฉพาะนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ที่ใกล้จะสำเร็จการศึกษาเป็นพยาบาลวิชาชีพออกไปปฏิบัติงานตามต้นสังกัดทั่วประเทศ จึงทำให้นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 มีความปรารถนาจะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรมมุ่งมั่นและมีแรงจูงใจที่สูงกว่านักศึกษาพยาบาลชั้นปีอื่น ๆ สอดคล้องผลการศึกษาของ Riley (2010) ที่พบว่า สมรรถนะเชิงวัฒนธรรมด้านความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาลมีคะแนนสูงที่สุด

การนำผลการวิจัยไปใช้

1. คณะผู้บริหารวิทยาลัยควรกำหนดแนวทางพัฒนาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของอาจารย์ โดยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง เพื่อให้อาจารย์สามารถเป็นตัวอย่างที่ดีของนักศึกษาในการเรียนการสอน และปฏิบัติการพยาบาลที่แสดงถึงความเข้าใจทางวัฒนธรรม

2. อาจารย์ควรร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาสมรรถนะทางวัฒนธรรมให้เกิดความเชื่อมโยงแก่นักศึกษาตลอดหลักสูตร เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้นักศึกษามีสมรรถนะทางวัฒนธรรมในระดับที่สามารถนำไปปฏิบัติงานได้อย่างมั่นใจ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนการสอนและปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษา

2. ควรมีการติดตามประเมินผลกลุ่มตัวอย่างภายหลังวิทยาลัยมีการวางแผนการพัฒนาสมรรถนะทางวัฒนธรรม เช่น จากตัวนักศึกษา อาจารย์ หรือผู้ให้บริการ เป็นต้น

Reference

- Arayathanitkul, B. (2014). Instructional Approach for Enhancing Cultural Competence of Nursing Students. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*, 15(3): 49-57. (in Thai)
- Campinha-Barcote, J. (1999). A model and Instrument for Addressing Cultural Competence in Health Care, *J. Nurs. Educ.*, 38(5): 203-207.
- Carey R. E. (2011). Cultural Competence Assessment of the Literature. *Int J HumanitSoc Sci*, 1(9): 58-66.
- Giger, J. N., & Davidhizar, R. (2002). The Giger and Davidhizar Transcultural Assessment Model. *Journal of Transcultural Nursing*, 13(3): 185-188.
- Hirunchunha, S., Sangchan, H., Songwathana, P., & Petpichetchian, W. (2009). Perception of Thai Nursing Students and Faculty 's Competence Toward Caring for Culturally Diverse Clients. *Thai Journal of Nursing Council*, 24(1): 99-111. (in Thai)
- leamwuthiwattana, J., & Siriphan, S. (2017). Cultural Competency of Registered Nurses of Obstetric Department in Naradhiwasrajanagarindra Hospital. *The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health*, 4(3): 14-28. (in Thai)
- Janpetch, A., Sompongtham, J., & Aneksuk, S. (2012). The Construction Process of Desirable Characteristics of Graduate Nurse of Boromarajonani College of Nursing, Yala By Integrating Cultural Nursing Concept. *Journal of Educational Administration Burapa University*, 6(2): 89-101. (in Thai)
- Jirarode, A. (2015). Study of Cultural Competency of Lecturers and Students in Faculty of Nursing, *Thammasat University*, 23(6):1006-1022. (in Thai)
- Leekamnerdthai, M., & Cheevakasemsook, A., (2015). Cultural Competence of Professional Nurses at Pathumthani Hospital. *Journal of Health Science Research*, 9(2): 32-38. (in Thai)
- Mansiri, J. (2015). Cultural Competency of Nurse Administrators and Staff Nurses in Regional Hospitals Being Under the Ministry of Public Health. *Journal of Nursing and Health Care*, 2(33): 168-175. (in Thai)
- Phromsa-ad, K. (2010). *Nurses' Cultural Competency in Health Care Service in a Multicultural Setting: the Three Southern Thai Border Province*. A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement for Master of Nursing Science Faculty of Nursing, Prince of Songkhla University. (in Thai)
- Riley D. M., (2010). *Cultural competence of RN to BSN Students*. (Dissertation). Las Vegas : University of Nevada.
- Srisatidnarakul, B. (2012). *Development and Validation of Research Instruments: Psychometric Properties*. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)

- Siriphan, S., & Songwanthana, P. (2014). Teaching Methods for Enhancing Cultural Competency of Nursing Students Based on Theoretical Concepts of Campinha-Bacote. *Princess of Naradhiwas University Journal*, 6(1): 146-157. (in Thai)
- Siriphan, S., Tohkani, D., & Tohkani, M. (2008). Cultural Competence for Nursing Students in South 3 Border Provinces. Faculty of Nursing, Naradhiwas University. (in Thai).
- Songwathana, P., Siriphan, S., Chindanurak, T., & Sadhitwithayanan, S. (2009). *A Development Cultural Competence of Nursing Students*, Sonkhla: Faculty of Nursing, Prince of Songkla University. (in Thai)
- Starr S, Wallace D. C., (2009). Self-Reported Cultural Competence of Public Health Department. *Public Health Nurse*, 26(1): 48-57.
- Thailand Nursing and Midwifery Council. (2009). Competency of Registered Nurses. Retrieved October 31, 2017 from http://www.tnc.or.th/file_attach. (in Thai)
- Thanirat, S., Patpol, M., Wongyai, W., & Sanstawumpas, N. (2016). Development of a Cultural Competence Assessment Instrument for Nursing Students. *Journal of Health Science Research*, 9(2): 69-75. (in Thai)